

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/69/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4415207754
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Andrea Szombathová Poláková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2024:4415207754.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej a členiek senátu Mgr. Ingrid Vallovej a JUDr. Kataríny Marčekovej, v spore žalobcov: 1. A. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. D. E., A. F. XXXX/XX, 2. F. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. D. E., H. XXXX/X, obaja zastúpení: Advokátska kancelária Mgr. Jozef Vida s. r. o., so sídlom Nové Zámky, Jazdecká 28, IČO: 47 258 250, proti žalovaným: 1. H. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. D. E., I. J. XXX/XXX, 2. K. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. D. E., I. J. XXX/XXX, obe zastúpené: Advokátska kancelária JUDr. Roman Blažek s. r. o., so sídlom Komárno, Pohraničná 4, IČO: 36 721 123, o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiťelke, o odvolaní žalobcov v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 13. februára 2023 č. k. 17C/249/2015-313 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovaným v 1. a 2. rade priznáva voči žalobcom v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1.1. Napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) súd prvej inštancie žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaní v 1. a 2. rade majú nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v 1. a 2. rade v rozsahu 100%, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. O trovách štátu rozhodol tak, že štát má nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v 1. a 2. rade. Rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 37 odsek 1 až 3, § 38 odsek 1 a 2, § 46 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že nehnuteľnosť vedená na katastrálnom odbore Okresného úradu Nové Zámky v katastrálnom území C. D. E., ktorá je zapísaná na LV č. XXXX ako dom súp. č. XXX na parcele registra C č. 4647, v podiele tri šestiny k celku, ktorá bola predmetom kúpnej zmluvy uzavretej medzi nebohú L. B. ako predávajúcou a žalovanou v 2. rade ako kupujúcou, patrí do dedičstva po poručiťelke nebohej L. B.. Žalobu odôvodnili tým, že žalobcovia v 1. a 2. rade a žalovaná v 1. rade sú dedičmi po nebohej L. B., ktorá zomrela dňa XX. XX. XXXX, a to na základe osvedčenia o dedičstve sp. zn. 16D/86/2015, Dnot 51/2015 zo dňa 29. 04. 2015, právoplatného toho istého dňa. Namietali, že nebohá L. B. bola vlastníčkou nehnuteľnosti uvedenej vyššie, v podiele tri šestiny k celku a svoj podiel na základe kúpnej zmluvy datovanej dňa 15. 03. 2011, previedla na svoju vnučku, a to žalovanú v 2. rade za kúpnu cenu 6.000 eur, ktorú kúpnu cenu jej mala žalovaná v 2. rade vyplatiť v mesačných splátkach po 166,67 eura, vždy k 15. dňu v mesiaci počnúc od 15. 02. 2011 do 15. 01. 2014. Podpis nebohej L. B. bol overený až dňom 10. 02. 2014, teda až týmto dňom došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy. Žalobcovia sa domáhali posúdenia neplatnosti kúpnej zmluvy, a to z dôvodu, že kúpna zmluva je absolútne neplatná, pretože poručiťelka v čase podpisu kúpnej zmluvy nebola schopná porozumieť obsahu kúpnej zmluvy, teda jej schopnosť vnímania a porozumenia boli obmedzené. Tieto

svoje tvrdenia podopreli lekárskymi správami, ktoré boli podkladom pre vypracovanie komplexného posudku ÚPSVaR Nové Zámky zo dňa 21. 10. 2014. Ďalším dôvodom neplatnosti kúpnej zmluvy v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka je rozpor s dobrými mravmi, lebo dohodnutá kúpna cena nezodpovedala hodnote podielu poručiťky. Žalovaní so žalobou nesúhlasili, žiadali ju zamietnuť, pretože mali za to, že skutočnosť, či došlo alebo nedošlo k vyplateniu kúpnej ceny a v akej výške, podľa ich názoru nespôsobila neplatnosť kúpnej zmluvy. Namietali, že psychický stav poručiťky, alebo jej L. B., nebol taký nepriaznivý, ako to deklarovali žalobcovia, pretože poručiťka až do svojej smrti bola riadne spôsobilá na právne úkony, nemala obmedzenú spôsobilosť.

1.2. Súd prvej inštancie uviedol, že opätovne posúdil v konaní všetky dôkazy, ktoré boli vykonané a s poukazom na ich výsledok dospel k záveru, že žalobe nie je možné vyhovieť. Žalobca v 1. rade k duševnému stavu svojej matky vypovedal, že jeho matka ho vždy spoznala, keď za ňou prišiel, častokrát mu telefonovala, matka mu tvrdila, že sa bojí svojej dcéry H., s ktorou bývala v spoločnej domácnosti. Matka sledovala televíziu, ale ju len počúvala, lebo nevidela dobre, nikdy však za života nečítala ani noviny, ani časopisy a nerobila žiadne aktivity, aby sa vzdelávala. Vždy, keď za ňou prišiel, tak vedela, že je jej syn A., sťažovala sa na sestru, ale on sa s ňou veľa nerozprával. Chcela svoj podiel v dome darovať jeho synovi C., ale on s týmto nesúhlasil, pretože vedel, aké následky to môže mať pre rodinu, ktorá už bola v tom čase aj tak rozhádaná. Nechápal, z akého dôvodu dala matka svoj podiel svojej vnučke K., keď ani K., ani H., t. j. žalované v 1. a v 2. rade nemala rada a stále sa s nimi hádala. So sestrou F. sa dohodli, že sestru Helenu z domu vysťahujú, ak nezmení správanie k mame. Podľa jeho tvrdenia si žalovaná v 2. rade vybrala notára, ktorý permanentne sfaľšoval overenia, jeho matka nemohla vedieť, čo je to kúpnopredajná zmluva. Z výpovede žalobkyne v 2. rade vyplynulo, že v roku 2011 a roku 2014 zobrala matku na vyšetrenie, pretože odišla do predčasného dôchodku a chcela matku opatrovať a poberať opatrovateľský príspevok. Matka ju vždy spoznávala, sadli si do kuchyne a rozprávali sa, matka jej vždy hovorila o tom, čo robila, aký mala život. Matka spoznávala aj svojich vnukov, ktorí jej prišli gratulovať, navyše, keď žalobkyňa v 2. rade mala 60. narodeniny a oslavovala ich spolu s rodinou, tak matke priniesla zákusky a matka jej gratulovala a povedala jej, aby dlho žila. Matka si sama preberala dôchodok od poštarčky, ktorá jej ho doručovala v hotovosti, mala vedomosť o výške svojho dôchodku, aj o tom vedela, v akej výške platí mesačne plyn aj elektrinu. Vždy, keď bola s matkou nakupovať, tak dala dcére peniaze za nákup. Matka jej však nikdy nespomenula, že žalovaná v 2. rade, jej vnučka Iveta, jej dáva nejaké peniaze a ani nespomenula skutočnosť, že by podpisovala nejakú zmluvu. O podpise sa dozvedeli až po smrti matky. Z výpovede žalovanej v 1. rade, ktorá žila s L. B. v spoločnej domácnosti po dobu viac ako 25 rokov, súd zistil, že ani táto strana sporu nezistila, resp. nepobadala u svojej matky žiadne príznaky demencie, matka ju vždy spoznávala, vedela, s kým žije v spoločnej domácnosti, pomáhala žalovanej v 1. rade s domácimi prácami a vždy sa tešila na nejaké sviatky. Potvrdila, že jednu dobu sa s matkou hádali, ale to bolo preto, že v tom čase prekonala operáciu bedrového kĺbu, bola imobilná a nevedela matke pomôcť tak rýchlo ako inokedy, za čo sa matka hnevla, pretože bola netrpezlivá a vtedy volala bratovi, aby prišiel. Brat chodieval len občas, ale matka mu volala z telefónu, mali doma len pevnú linku, matka mala napísané telefónne čísla na svoje deti, vedela im zavolať a aj to využívala. Vnuci za ňou chodievali málo, ale všetkých vnukov spoznávala. Žalovaná v 2. rade vypovedala, že ju oslovila jej stará mama L. B. s tým, že jej odpredá svoj podiel v dome, najprv jej ho chcela darovať, ale s tým žalovaná v 2. rade nesúhlasila, lebo nechcela ohľadne ostatných vnukov, aby jej babka darovala svoj podiel. Tak sa dohodli, že tento podiel babky odkúpi, babka veľmi dobre vedela, že jej patrí polovica domu, pretože dom postavili spolu s dedkom, ale žalovaná v 2. rade nemala dostatok finančných prostriedkov, aby jej vyplatila celú dohodnutú kúpnu cenu, preto jej ju vyplácala v mesačných splátkach asi po 150 eur, pričom kúpnu zmluvu mali podpísať až po vyplatení celej kúpnej ceny. K tomuto došlo vo februári 2014, následne zabezpečila pracovníčku notárskeho úradu notára C., ktorú priviezol jej partner a ktorá babke vysvetlila obsah kúpnej zmluvy, aj jej ho preložila do jazyka maďarského, až následne babka kúpnu zmluvu podpísala. Nikdy nepobadala u babky príznaky demencie, babka ju vždy spoznala aj jej partnera, pýtala sa jej na bežné veci, prácu, život, aj ako si zariadili byt v B. a prejavila záujem ju v B. navštíviť, preto ju zobrala do bytu, aby jej ukázala, kde bývajú.

1.3. Zo skutkových tvrdení je zrejmé, že strany sporu v správaní poručiťky L. B., a to žalobcovia, ani žalované, ktoré žili s poručiťkou v spoločnej domácnosti, nespozorovali žiadne znaky duševnej poruchy, ani obmedzenie schopnosti porozumenia. Z doplnených výpovedí strán sporu je zrejmé, aj keď sa jedná o laické vyjadrenia, že nebola duševná schopnosť poručiťky obmedzená, pričom strany sporu tvrdili, že poručiťku vídali denne, až na žalobcu v 1. rade, dokonca žalobkyňa v 2. rade tvrdila, že keď matku opatrovala, tak ju mala doma každý deň, matka vedela, kam ide a u koho je.

Skutočnosť, že L. B. neoznámila žalobcom, že predala svoj podiel v dome žalovanej v 2. rade, podľa názoru súdu nebola spôsobená duševnou poruchou L. B., ani obmedzenou schopnosťou porozumenia. Žalobcovia nesúhlasili s tým, aby bola vypočítaná v konaní pracovníčka notárskeho úradu L. M. H., ktorá podľa tvrdenia tak žalovanej v 2. rade, ako i jej partnera K. N. O., pretlmočila a vysvetlila obsah kúpnej zmluvy L. B., pretože výpoveďou tejto svedkyne by možno bolo preukázané, že naozaj L. B. porozumela obsahu kúpnej zmluvy a bez výhrady ju podpísala. Ani z výpovede ošetrujúcej lekárky L. P. L. nebolo preukázané, že by L. B. mala nejakú psychózu, normálne reagovala bez psychózy, normálne sa správala a odpovedala adekvátne. Súd prvej inštancie vypočul v konaní aj lekárku L. N. O., psychiatricku, ktorá však potvrdila len skutočnosť, že vyšetrila L. B. dvakrát, pričom nemala k dispozícii ani jej zdravotnú dokumentáciu, ani záznamy z vyšetrenia, pretože vyšetrenie bolo len na sociálne účely. Lekárka pri vyšetrovaní v roku 2011 konštatovala, že u L. B. nebola zistená duševná choroba, v jej myslení nenašla žiadnu patológiu, ale čo sa týka jej spôsobilosti na právne úkony, tak neposudzovala lekárka jej rozhodovacie schopnosti. Pri druhom vyšetrení v roku 2014, lekárka takisto vyšetrovala L. B. pre sociálne účely a zistila mierne zhoršenie stavu a časovej orientácie, ale žiadne poruchy vnímania, ani poruchy správania u nej nezistila, len celkovú spomalenosť a pasivitu, čo bolo spôsobené jej vekom. Podľa tvrdenia lekárky, myslenie pacientky nebolo postihnuté a nebola odkázaná na sústavnú psychiatrickú starostlivosť. Vyšetrenie L. B. nebolo zamerané ani v roku 2011, ani v roku 2014 na posúdenie jej schopnosti vnímania, takže sa nevedela vyjadriť lekárka k otázke obmedzenia spôsobilosti L. B. na právne úkony.

1.4. Z doplneného dokazovania vyplýva, že u L. B. nebola zistená duševná porucha ani pri jednom z vyšetrení, ani z vyšetrení všeobecného lekára, ani z vyšetrenia psychiatra (navyše MUDr. Tyukosová súdu uviedla, že diagnózu by mal potvrdiť aj neurológ, ktorý L. B. však vyšetrená nikdy nebola). Nebolo v konaní bezpečne preukázané, že by L. B. nebola schopná posúdiť následky svojho konania, že by konala v duševnej poruche a bola nespôsobilá k uzavretiu kúpnej zmluvy. Opačný záver konštatoval len znalec MUDr. Uhrin vo svojom znaleckom posudku, ako aj vo svojej výpovedi v konaní, ale poručiiteľka nebola osobne znalcom vyšetrená, znalec vykonal znalecké dokazovanie po smrti L. B., pričom ju osobne nevyšetрил, mal znalec k dispozícii len správu od psychiatricky, ktorá samotná v konaní potvrdila, že L. B. nevyšetrovala s ohľadom na jej spôsobilosť na právne úkony, ani ohľadom schopnosti porozumenia. Z týchto skutočností je zrejmé, že konštatovanie znalca o tom, že L. B. bola v čase podpisu kúpnej zmluvy, t. j. 10. 02. 2014 nespôsobilá na právne úkony, teda nebola schopná úplne porozumieť obsahu kúpnej zmluvy a jej schopnosti vnímania a porozumenia, vychádza podľa názoru súdu len z dohadov znalca, a nie z dôkazov a skutkových zistení predložených v konaní. Znalec nemôže konštatovať, že osoba je obmedzená na právne úkony, o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony môže rozhodnúť len súd, je pravda, že obligatórne súd musí ustanoviť znalca, ale v niektorých prípadoch možno od znaleckého dokazovania upustiť, a to vtedy, keď súd považuje za postačujúce vypočuť ošetrujúceho lekára na zistenie skutočného stavu. S poukazom na túto skutočnosť mal súd za to, že znalec pri vypracovaní znaleckého posudku nemal dostatok podkladov ku konštatovaniu, že L. B. v čase podpisu kúpnej zmluvy nebola schopná úplne porozumieť obsahu kúpnej zmluvy, pretože takéto podklady na vypracovanie znaleckého posudku znalci predložené neboli. Znalec vychádzal hlavne z lekárskeho správ L. O., ktorá však L. B. nevyšetrovala s poukazom na jej schopnosti vnímania a porozumenia, preto nemohol znalec v znaleckom posudku konštatovať túto skutočnosť bez výhrad a nemohol konštatovať, že nebola spôsobilá na právne úkony pre prítomnosť ťažkej duševnej poruchy, aj keď trpela stareckou demenciou. Ani z výpovede ošetrujúcej lekárky L. L., ktorá vyšetrovala L. B. doma, nevyplývalo, že by u nej zistila nejakú duševnú poruchu, hoci aj krátkodobú, ktorá by robila L. B. neschopnou k podpisu kúpnej zmluvy. Navyše, bolo v konaní preukázané, že znenie kúpnej zmluvy bolo vyhotovené ešte v roku 2011, žalovaná v 2. rade splácala kúpnu cenu až do januára 2014, až 10. 02. 2014 došlo k podpisu predmetnej zmluvy, takže je vylúčené, že L. B. za celé toto obdobie nemohla pochopiť obsah kúpnej zmluvy a porozumieť jej obsahu. Keďže poručiiteľka nebola obmedzená na právne úkony a v konaní ani nebolo preukázané, že L. B. nie je schopná vnímať a porozumieť obsahu právneho úkonu, a to kúpnej zmluvy, mal súd za to, že žalobcovia neuniesli dôkazné bremeno, v konaní nepreukázali rozhodujúce skutočnosti, z ktorých mohol súd konštatovať, že kúpna zmluva z 10. 02. 2014 je absolútne neplatná práve z tohto dôvodu a následne určiť, že podiel L. B. v nehnuteľnosti v kat. úz. C. D. E., zapísanej na LV č. XXXX ako dom súp. č. XXX na parc. č. 4647 v podiele 3/6 k celku, patrí do dedičstva po L. B..

1.5. Žalobcovia tiež namietali v konaní skutočnosť, že kúpna zmluva je neplatná, pretože sa prieči dobrým mravom, a to z dôvodu, že L. B. svoj podiel v dome previedla na žalovanú v 2. rade za neprimerane nízku kúpnu cenu. Rozpor s dobrými mravmi je dôvodom neplatnosti len vtedy, ak právny

úkon zodpovedá zákonu, musí ísť o určitý kvalifikovaný rozpor s dobrými mravmi, ktorý nezodpovedá právnym zásadám a musí byť zistený súdom, pričom súd musí vychádzať z objektívnych kritérií, súd je povinný prihliadať na všetky okolnosti daného prípadu, vrátane doby, kedy k právnemu úkonu došlo a na postavenie strán. Rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi nemožno vyvodiť z okolností, ktoré nastali po jeho urobení a ktoré s jeho obsahom, ani účelom nesúvisia. Žalobcovia na preukázanie ich tvrdení o neprimerane nízkej kúpnej cene nehnuteľnosti predložili súdu Znalecký posudok znalca K. G. Q., ktorý hodnotu nehnuteľnosti stanovil k 04. 04. 2016 sumou 29 600 eur. Hodnota polovice nehnuteľnosti takto činí 14 800 eur. Súd mal za to, že tento znalecký posudok nie je možné akceptovať pri posúdení spoluvlastníckeho podielu L. B., pretože znalec ohodnotil nehnuteľnosť v roku 2016, pričom samotná kúpna zmluva bola spísaná medzi L. B. a medzi žalovanou v 2. rade v roku 2011 a k jej podpisu zo strany L. B. došlo v roku 2014. Podľa názoru súdu, ak došlo medzi L. B. a žalovanou v 2. rade k dohode ohľadne výšky hodnoty spoluvlastníckeho podielu v roku 2011, tak výška hodnoty spoluvlastníckeho podielu musela byť zákonnite nižšia ako v roku 2016, aj s prihliadnutím na nárast cien nehnuteľností v neskoršom období. Takáto dohoda medzi stranami sporu nie je zákonom obmedzená ani vylúčená, neexistuje žiadny kogentný predpis, ktorý by obmedzoval právnu voľnosť účastníkov zmlúv pri prevode nehnuteľnosti s poukazom na kúpnu cenu prevádzanej nehnuteľnosti. Takýmto právnym predpisom môže byť len § 39 Občianskeho zákonníka, pretože výška kúpnej ceny pri nehnuteľnosti nie je stanovená zákonom, je dohodou medzi predávajúcim a kupujúcim s ohľadom na trhovú cenu nehnuteľnosti a nie je upravená žiadnym cenovým predpisom. Neprieči sa preto zákonu, pokiaľ účastníci kúpnej zmluvy v takomto prípade si dojednávajú kúpnu cenu vo výške, ktorá je buď vyššia alebo nižšia ako obvyklá cena. V rámci zmluvnej voľnosti nie je v týchto prípadoch právnym poriadkom zakázané ani dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny, resp. dojednanie, pri ktorom je zvlášť hrubý nepomer medzi plnením a protiplnením pri kúpe nehnuteľnosti. Sama skutočnosť, že účastníci kúpnej zmluvy dohodli nižšiu kúpnu cenu spoluvlastníckeho podielu v nehnuteľnosti ako trhovú, nepredstavuje rozpor so zákonom a nezakladá absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Ak by bola stanovená cena spoluvlastníckeho podielu aj v sume 1 eur, pokiaľ bolo uzavretie kúpnej zmluvy výsledkom dohody jej účastníkov, samo dojednanie kúpnej ceny v tejto výške nie je v rozpore s dobrými mravmi, nemá spoločensky neakceptovateľné ciele, ani dôsledky, ktoré by boli v kolízii s dobrými mravmi (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/244/2018). S poukazom na tieto skutočnosti, súd prvej inštancie nepovažoval kúpnu zmluvu za neplatnú ani z dôvodu žalobcami tvrdenej neprimerane nízkej kúpnej ceny prevádzaného podielu. Z týchto dôvodov súd nevzhladol žiadny dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy, preto žalobu v plnom rozsahu zamietol. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že v konaní plne úspešným žalovaným v 1. a v 2. rade priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník v zmysle § 262 ods. 1 a 2 CSP. V konaní boli vyplatené trovy znalcom z rozpočtových prostriedkov súdu, preto súd zaviazal v konaní neúspešných žalobcov k náhrade trov štátu v zmysle § 259 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia v 1. a 2. rade, z dôvodov uvedených v ustanovení § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP, pričom navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil a žalobe vyhovel. S názorom súdu prvej inštancie, ktorý neprijal závery znaleckého dokazovania, ani s právnymi a skutkovými závermi súdu nesúhlasia a majú za to, že súd prvej inštancie nepostupoval v súlade so závermi Krajského súdu v Nitre, ktoré boli obsiahnuté v uznesení zo dňa 11. 03. 2021. Mali za to, že súdom ustanovený znalec MUDr. Uhrin vo svojom znaleckom posudku dospel k správnym zisteniam ohľadne zdravotného stavu poručiťky, vo svojom znaleckom posudku a ani pri výsluchu pred súdom ani sa len nezmenil o tom, že by podklady, ktoré mu boli dané, nepostačovali k prijatiu záverov o tom, že poručiťka nebola vôbec schopná porozumieť obsahu kúpnej zmluvy, hoci ako znalec mohol takéto konštatovanie urobiť, ale práve naopak, podklady, ktoré mu boli dodané, boli plne postačujúce na znalecké skúmanie duševného stavu poručiťky, a to aj pre účely vypracovania znaleckého posudku, ktorý z hľadiska dokazovania podľa názoru žalobcov má a musí mať vyššiu právnu silu ako výpovede účastníkov, a to aj s poukazom na to, čo uviedol aj samotný znalec pri svojom výsluchu, t. j. že vyjadrenia rodinných príslušníkov sú len laické konštatovania, ktorými sa však tiež oboznámil. Znalec pritom pri svojom výsluchu výslovne uviedol, z ktorých dôkazov založených v spise dospel k ním prijatému jednoznačnému záveru. Svedkyňa L. O. pri svojom výsluchu závery znaleckého posudku z odborného hľadiska nijakým spôsobom nespochybnila, vyjadrila sa, že ona nie je znalcom, a preto nevie uviesť, na základe čoho znalec dospel k záverom obsiahnutým v znaleckom posudku. Keďže L. O. závery znalca nijakým spôsobom nespochybnila, pričom účastníci nie sú spôsobilí relevantne posúdiť psychický stav poručiťky, majú za

to, že po doplnení dokazovania nebolo možné spochybníť závery znaleckého dokazovania spôsobom, ako to urobil súd prvej inštancie, pričom znalec pri svojom výsluchu veľmi podrobne, presvedčivo a aj pre prítomných laikov dostatočným spôsobom vysvetlil aj myšlienkové postupy, ktoré ho viedli k záverom, jednotlivé lekárske diagnózy a pojmy, ktoré boli súčasťou listinných materiálov. Už len s prihliadnutím na vek poručiťky, ktorá v čase podpísania zmluvy mala 92 rokov, možno mať dôvodné pochybnosti o tom, či bola 92-ročná, maďarsky hovoriaca, stredne až ťažko dementná žena schopná porozumieť obsahu kúpnej zmluvy a už vôbec nedáva žiadnu logiku a zmysel, aby svoj podiel v nehnuteľnosti, v ktorej bývala, odpredala svojej vnučke, ktorá v čase podpísania kúpnej zmluvy v nehnuteľnosti ani len nebývala a kúpou získala iba podiel v nehnuteľnosti s tým, že kúpna cena mala byť predtým pravidelne vyplácaná v hotovosti mesačne, o čom sa žiadny dôkaz nezachoval. Čo sa týka ostatných skutočností, uviedli, že sa pridriavajú svojich prednesov, najmä skutočností uvádzaných v poradí prvom odvolaní proti rozsudku. Majú za to, že súd prvej inštancie nekriticky prijal a akceptoval tvrdenia žalovaných, ktoré neboli ničím podložené a sú v rozpore s elementárnym logickým myslením, vrátane dátumu uzavretia kúpnej zmluvy (ktorý možno zistiť z overovacej doložky podpisu zmluvy - 10. 02. 2014), dátumu vypracovania kúpnej zmluvy, vyplatenia kúpnej ceny, chýbajúceho dôvodu uzavretia kúpnej zmluvy zo strany poručiťky, ako aj ich tvrdenia ohľadne psychického stavu poručiťky, ku ktorému sa mohli vyjadriť iba ako laici. Naproti tomu, súd neakceptoval závery znaleckého posudku, výsluch znalca, ako ani listinné dôkazy týkajúce sa sociálnej nesamostatnosti poručiťky, pričom urobil záver, že znalec pri vypracovaní znaleckého posudku nemal dostatok podkladov ku konštatovaniu neschopnosti porozumieť obsahu kúpnej zmluvy, keď takéto niečo znalec ani len nenaznačil.

3. K odvolaniu žalobcov sa písomne vyjadrili žalované, navrhujúc, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. Majú za to, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, produkované dôkazy správne vyhodnotil a správne a spravodlivo rozhodol. Poukázali na svoje vyjadrenie zo dňa 18. 05. 2019 k obsahu znaleckého posudku MUDr. Uhrina. Uviedli, že k posúdeniu schopnosti inej osoby vnímať určité skutočnosti nie je nevyhnutné lekárske vzdelanie. Z bežného rozhovoru nie je náročné, ani problematické zistiť rozumové schopnosti druhého človeka. Tiež uviedli, že znalecký posudok nie je nezvratným, ani jediným dôkazom. Záverom uviedli, že odvolanie žalobcov je nedôvodné.

4. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací v zmysle ustanovenia § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania žalobcov, preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov v 1. a 2. rade nie je dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť, keď súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho i správne právne závery.

5. Predmetom tohto sporu je žaloba žalobcov, ktorou sa domáhali, aby súd určil, že nehnuteľnosť vedená na katastrálnom odbore Okresného úradu Nové Zámky pre obec, kat. územie C. D. E., zapísaná na LV č. XXXX ako dom súpisné číslo XXX na parcele č. 4647 v podiele 3/6 k celku a ktorá bola predmetom kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi neb. L. B., nar. XX. XX. XXXX, zom. XX. XX. XXXX, naposledy bytom C. D. E., I. J. XXX ako predávajúcou a K. D., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom C. D. E., I. J. XXX/XXX, patrí do dedičstva po poručiťke neb. L. B.. V žalobe dôvodili, že sú dedičmi po neb. L. B., zom. XX. XX. XXXX, rovnako je dedičkou i žalovaná v 1. rade, pričom žalovaná v 2. rade je dcérou žalovanej v 1. rade, t. j. vnučka nebohej. Nebohá L. B. kúpnu zmluvu, ktorá je datovaná dňom 15. 03. 2011 previedla na žalovanú v 2. rade spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, katastrálne územie C. D. E.. Podpis nebohej na kúpnej zmluve bol overený na notárskom úrade až dňa 10. 02. 2014, kedy podľa názoru žalobcov bola táto zmluva uzavretá. Žalobcovia považujú kúpnu zmluvu za absolútne neplatnú, a to jednak z dôvodu, že kúpna cena za spoluvlastnícky podiel poručiťky bola dohodnutá iba vo výške 6 000 eur, a tak bola dohodnutá v rozpore s dobrými mravmi, pretože nehnuteľnosť má oveľa vyššiu hodnotu. Tiež uviedli, že podľa ich vedomostí nebohej neboli zo strany žalovanej v 2. rade v hotovosti vyplatené žiadne peniaze. Za ďalší dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy považovali žalobcovia skutočnosť, že L. B. nebola schopná porozumieť obsahu kúpnej zmluvy. Jej psychický stav bol taký, že nevedela ani to, aký je dátum, nepoznala vlastnú rodinu, vnúčatá a pod. V roku 2014, kedy mala kúpnu zmluvu vlastnoručne podpísať, už všetko poplietla, nepoznala rodinných príslušníkov, nevedela ani to, kde sa nachádza, ani aký je deň, pričom samotná L. O. konštatovala, že trpí demenciou ťažkého stupňa s významným limitovaním sociálnej samostatnosti. Mali tiež za to, že nebohá nebola schopná ani čo i len prečítať si kúpnu zmluvu alebo nejakú listinu, v praxi ani nič nečítala,

len počúvala rádio alebo televízor, lebo nevidela dobre už ani obrazovku televízora. Nebola schopná vykonávať samostatne ani sociálne aktivity (ako vyplýva i z komplexného posudku ÚPSVaR Nové Zámky zo dňa 21. 10. 2014), je zrejme, že nebola schopná samostatne, slobodne, vážne a zrozumiteľne urobiť ani právny úkon napadnutej kúpnej zmluvy a nebola schopná porozumieť obsahu kúpnej zmluvy. Kúpnu zmluvu tak považovali za absolútne neplatnú z dôvodu, že právny úkon L. B. nespĺňal náležitosti uvedené v § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ako dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy považovali aj dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka a to ten, že nebhá nebola schopná vnímať a porozumieť predmetnému právnemu úkonu. Keďže považovali uzavretú kúpnu zmluvu za absolútne neplatný právny úkon, mali za to, že žaloba o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva je plne dôvodná.

6. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

7. Podľa § 379 CSP odvolací súd je rozsahom odvolania viazaný okrem prípadov, ak
a/ od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý
b/ ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a odvolanie podal len niektorý zo subjektov
c/ určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

8. Podľa § 380 ods. 1 CSP odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný.

9. V sporovom konaní je súd viazaný žalobným petitom, okrem zákonnej výnimky, ktorá vyplýva z § 216 ods. 2 CSP. Táto zásada sa premieta aj do odvolacieho konania, keď aj odvolací súd je viazaný rozsahom, v akom odvolateľ napadne rozhodnutie súdu prvej inštancie. V odvolacom konaní sa tak dispozičná zásada prejavuje tým, že odvolací súd je viazaný rozsahom odvolania, t. j. odvolanie prejedná len v medziach, v akých ho odvolateľ napáda. Odvolateľ musí v podanom odvolaní uviesť, ktoré výroky rozhodnutia konkrétne napáda, t. j. proti ktorým konkrétnym výrokom odvolanie smeruje. Odvolateľ súčasne v podanom odvolaní vymedzuje, z akých dôvodov žiada o preskúmanie napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd je viazaný dôvodmi odvolania, t. j. na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s § 365 CSP dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodovaní o odvolaní prihliadať nemôže, aj keby takéto porušenia zistil. Odvolací súd preto pri rozhodovaní o podanom odvolaní môže prihliadať len na také dôvody, ktoré boli uplatnené v lehote na podanie odvolania a zároveň vyšli v odvolacom konaní najavo. Odvolateľ teda v podanom odvolaní fakticky svojím dispozičným úkonom vymedzuje nielen rozsah, ale aj dôvody preskúmvacej činnosti odvolacieho súdu.

10. Prejednávajúc podané odvolanie žalobcov, s ohľadom na jeho odvolacie dôvody, dospel odvolací súd k záveru, že podané odvolanie nebolo spôsobilé privodiť zmenu, resp. zrušenie napadnutého rozhodnutia v prospech odvolateľov, keď súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci a vec aj správne právne posúdil a jeho rozhodnutie je vecne správne, čo viedlo odvolací súd k postupu podľa § 387 ods. 1 CSP a k jeho potvrdeniu.

11. Pokiaľ súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí uzavrel, že nebolo v konaní bezpečne preukázané, že by L. B. nebola schopná posúdiť následky svojho konania, že by konala v duševnej poruche a bola nespôsobilá k uzavretiu kúpnej zmluvy, s takýmto záverom súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje. V súvislosti s nastolenou otázkou hodnotenia znaleckého dokazovania súdom, resp. hodnotenia východísk a postupov použitých znalcom, odvolací súd udáva, že žiaden z dôkazných prostriedkov nemá zákonom predpísanú vyššiu alebo nižšiu dôkaznú silu. Súd hodnotí znalecký posudok ako jeden z dôkazov na základe zásady voľného hodnotenia dôkazov, a to samostatne a aj vo vzájomnej súvislosti s inými dôkazmi. Hodnoteniu nepodliehajú odborné znalecké závery z hľadiska ich správnosti, avšak súd má zhodnotiť presvedčivosť posudku, pokiaľ ide o jeho úplnosť vo vzťahu k zadaniu, k zásadám logického myslenia a jeho súladu s ostatnými vykonanými dôkazmi.

12. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie postupoval v zmysle uvedených zásad hodnotenia dôkazov a znalecký posudok MUDr. Uhrina vyhodnotil samostatne a aj vo vzájomnej súvislosti k ostatným dôkazom, pričom skutočnosť, že nevychádzal zo záverov znaleckého dokazovania, jasne zdôvodnil jednak tým, že poručiiteľka nebola osobne znalcom vyšetrená, znalec vykonal znalecké dokazovanie po smrti L. B., ako i tým, že znalec mal k dispozícii len správu od

psychiatricky, ktorá samotná v konaní potvrdila, že L. B. nevyšetrovala s ohľadom na jej spôsobilosť na právne úkony, ani ohľadom schopnosti porozumenia. V komplexe vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie, ktorý vypočul tak strany sporu, ako i svedkov, oboznámil sa s listinnými dôkazmi, ako i nariadil znalecké dokazovanie, mal odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie za to, že nebolo v konaní bezpečne zistené, že poručiiteľka ako účastníčka právneho úkonu nedokázala posúdiť následky svojho konania. Na margo uvedeného je potrebné povedať, že vysloviť neplatnosť právneho úkonu je možné len vtedy, ak je zaručene a bez pochybností zistené, že účastník právneho úkonu nedokázal posúdiť následky svojho konania. Bezpečné zistenie nemusí vždy znamenať stopercentnú istotu, avšak v posudzovanej veci nebola táto skutočnosť (neschopnosť posúdiť následky konania poručiiteľkou) v čase uzavretia predmetnej kúpnej zmluvy zistená, podľa názoru odvolacieho súdu, ani s pravdepodobnosťou vylučujúcou rozumné pochybnosti. S výnimkou znaleckého dokazovania, táto skutočnosť nevyplýva zo žiadneho z ďalších vykonaných dôkazov, ktorých následné hodnotenie vo vzájomných súvislostiach potom nemôže poskytnúť spoľahlivý záver, tvrdený žalobcami, že poručiiteľka nebola spôsobilá k právnomu úkonu, ktorý uzavrela. Odvolací súd pripomína, že ani samotní žalobcovia, ktorí podali žalobu i z dôvodu nimi tvrdeného takého duševného stavu poručiiteľky, ktorý ju robil nespôsobilou na uzavretie platného právneho úkonu, v priebehu konania neuvádzali také okolnosti, z ktorých by bolo možné prijať jednoznačný záver o prítomnosti znakov duševnej poruchy poručiiteľky, resp. obmedzenia jej poruchy porozumenia. Nesporne, vyjadrenia rodinných príslušníkov k duševnému stavu poručiiteľky v komparácii s odbornými závermi sú na úrovni laického posúdenia, napriek tomu, obzvlášť v situácii absencie možnosti priameho posúdenia duševného stavu, ako i absencie vyšetrenia poručiiteľky na schopnosti jej vnímania a porozumenia, nie je dôvodné nebrať ich na zreteľ, keď vypovedajú o psychickom stave poručiiteľky z pohľadu vnímania jej bežných životných činností rodinnými príslušníkmi. Rovnako skutočnosť, že poručiiteľka mala v čase právneho úkonu 92 rokov a diagnostikovanú demenciu stredného až ťažkého stupňa, síce je spôsobilá vzbudiť pochybnosti o schopnosti porozumieť obsahu právneho úkonu, avšak bez ďalšieho nie je možné konštatovať, že len tento vek poručiiteľky a konštatovaná diagnóza bezpečne preukazujú duševnú nespôsobilosť poručiiteľky. Súdom prvej inštancie správne poukázal i na fakt, že znalec MUDr. Uhrin vychádzal hlavne z lekárskeho správ L. O., ktorá však L. B. nevyšetrovala s poukazom na jej schopnosti vnímania a porozumenia. Taktiež je zrejmom skutočnosť, že poručiiteľka nebola ambulantnou pacientkou psychiatrickej ambulancie a L. O. bola vyšetrená jednorazovo pre sociálne účely, pričom lekárka u pacientky poruchy vnímania nezistila. Potom, pokiaľ súdom ustanovený znalec vychádzal pri vypracovaní znaleckého posudku z dôkazov, ktoré boli v celom rozsahu súčasťou súdneho spisu, nemožno prijať záver, že by jeho závery boli v súlade s ostatnými dôkazmi tak, aby bolo možné presvedčivo zistiť skutočný psychický stav poručiiteľky v čase uzavretia predmetnej kúpnej zmluvy (10. 02. 2014) a bezpečne konštatovať, že poručiiteľka nedokázala posúdiť následky svojho konania. Na uvedenom závere nič nemení ani žalobcami v odvolaní tvrdené, že L. O. nespochybnila závery znalca, keď účelom jej výsluchu ani nebolo takéto posúdenie, ku ktorému nemala kompetenciu. Pokiaľ žalobcovia namietali, že súdom prvej inštancie nepostupoval so závermi odvolacieho súdu v zmysle jeho rozhodnutia pod č. k. 9Co/43/2020-234, 9Co/44/2020, takáto námietka žalobcov rovnako nie je namieste, keď súdom prvej inštancie sa riadil záväzným pokynom odvolacieho súdu ohľadne zistenia podstatných skutočností o psychickom stave poručiiteľky, ktoré v okolnostiach prejednávanej veci bolo možné zistiť a následne vyhodnotiť.

13. Pokiaľ ďalej žalobcovia v podanom odvolaní uviedli, že sa pridriavajú svojich skorších prednesov, najmä skutočností udávaných v skoršom odvolaní, odvolací súd má za to, že takto uvedené odvolacie dôvody nie sú spôsobilými odvolacieho prieskumu, pretože nie sú odvolateľmi riadne vymedzené. Napriek tomu však odvolací súd má za to, že okolnosti ohľadne vyplatenia kúpnej ceny, dôvodu uzavretia kúpnej zmluvy zo strany poručiiteľky nemajú vplyv na výsledok tohto sporu z hľadiska posúdenia psychického stavu poručiiteľky. Záverom odvolací súd udáva, že sa stotožňuje s konštatovaním súdu prvej inštancie i v tom, že kúpnu zmluvu nie je možné považovať za neplatnú z dôvodu neprimerane nízkej ceny prevádzaného spoluvlastníckeho podielu, pričom len dodáva, že posúdenie, resp. dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny a jej prípadný rozpor s dobrými mravmi závisí v každej veci na individuálnych skutkových okolnostiach týkajúcich sa predovšetkým vzájomného vzťahu zmluvných strán (v danom prípade stará matka a vnučka), pričom súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne, so zreteľom na konkrétnu situáciu účastníkov úkonu. Vychádzajúc z uvedeného a súčasne sa stotožňujúc so závermi súdu prvej inštancie, ani podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné konštatovať neplatnosť právneho úkonu z dôvodu neprimerane nízkej kúpnej ceny predmetu prevodu.

14. S ohľadom na vyššie konštatované, pokiaľ súd prvej inštancie žalobu žalobcov zamietol, jeho rozhodnutie je vecne správne.

15. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným v 1. a 2. rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, v zákonnej lehote (§ 262 ods. 2 CSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).